

Németh Ákos

Vörös bál

1919. január-június

*Munkások, tengerészek, katonák és tisztek, kommunisták,
szociáldemokraták, polgárok, férfiak és nők*

Sötét szoba, két alak a homályban

NŐI HANG Tudod-e, mióta már?
FÉRFIHANG Lassan száz éve lesz.
NŐI HANG És meddig még vajon?
FÉRFIHANG Száz évig biztosan.
NŐI HANG Micsoda száz év!

A két alak összefonódik.

TISZA GRÓF *(Dolgozószobájában az íróasztalra borulva fekszik. felriad)* Van itt valaki?
IDEGEN KATONA I. Tisza István gróf, vendégeid vannak. Miért nem mondd nekik: Isten hozott?
TISZA Kik maguk?
KATONA I. A lelkiismereted, ha van ilyen.
TISZA Hogy jutottak be? Eh, nem érdekes. Az ezüstnemű a szekrényben, és itt a tárcám. Fogják... és takarodjanak.
KATONA II. Tedd el a mocskos pénzed, gazember. Beszélj velünk tisztelettel.
TISZA Hogy mer tegezni?
KATONA I. Ne emeld fel a hangod, Tisza gróf, a bíráid előtt állsz.
TISZA Senkiházik, kóbor kutyák! Ide jutottunk? Ez az ország összeomlott, nincs többé teendőm. A Teremtőnek tartozom számadással, de ez a kettőnk számadása lesz.
KATONA II. Elég a szócséplésből! Sötét gazember, mennyi árva és mennyi nyomorult emlegeti a neved. És túl sokan vannak, akik már nem fogják emlegetni soha. Meghíztál a háborúdon, keselyű.
TISZA Mit értesz ebből? Ó, sancta simplicitas, hát lőj, ha így megkönnyebbülsz.
KATONA II. Dögölj meg, kutya.

Lövészek, sötét. A cselédek sikoltozása

CSERNY Uraim, nem mer tenni senki többet? Hát így megijedtek egy árva matróztól? Növeljék a tétjeiket, vagy nem volna rá kurázszi?
DRAGONYOS Sok a szöveg.
CSERNY Jó, legyen! Maradunk itt, óhaj szerint.
CIVIL Sorom van.

DRAGONYOS Semmi. Lássunk téged.

CSERNY Egy pár, két pár, póker. Na lám, így kell ezt csinálni.

DRAGONYOS Mevagy, gazember, régen figyeltelek. Hamiskártyás disznó, most nem menekülsz.

MÁSIK DRAGONYOS Borítsd az asztalt!

KOCSMÁROS De vitéz urak! A rohadt életbe, nem látod, mi van megint? Vidd hátra az üvegeket!

KOCSMÁROSNÉ Törjék szét egymást az asztallábakkal, mér mindig az én borommal?

KOCSMÁROS Megvert minket a Jóisten.

DRAGONYOS Vigyázz, ha leveri a lámpát a disznó, nem látunk semmit!

CIVIL Uraim! Ez örület! Hova keveredtem?

EGY KATONA Dragonynosok, parasztok, kinn öljétek meg, ha bajotok van velem! Soha nincs az embernek nyugta. Én meg aszíttem, vége a háborúnak.

MÁSIK KATONA Na, már meg ledöntik a lámpát. Az anyját! Mehetünk haza, sötétbe is áll a bál, ha megtaláljuk a kijáratot.

KOCSMÁROSNÉ Jézus Máriám, Szűzanya, Szent József, segíts. Mér nem dögöltetek meg inkább a fronton, kurafiak.

CSERNY Szűz Mária! Szent Péter! Szent Antal! Szent József! Minden szentek az égben, fogok látni még egyáltalán?

JULI Uramatyám, téged aztán helybenhagytak.

CSERNY Bedagadt a szemem, a kezem-lábam, mindenem. Parasztok! Hányan voltak, ki tudja, és elállták a kijáratot.

JULI Te szegény.

CSERNY Falusi tahók.

JULI Te szegény-szegény, Juliska babája. Csicsijja... majd én felgyógyítlak, egyetlenem.

HANG Utat, vigyázat! Nem hallod, hogy dudálok, paraszt?

POLGÁR A libériás apád. Majd elgázolt.

KERESKEDŐ A gróf volt, erre viszi a sofőrje napra nap.

POLGÁR Miféle gróf?

KERESKEDŐ Hát a gróf, a Károlyi. Vörösebb már, mint egy tüdővész köpése, pfuj.

POLGÁR Hallja, vigyázzon, még meghallja a rendőr.

KERESKEDŐ Köpök én azokra is.

POLGÁR Mióta nincsen király, nincs az erkölcs seholse. Hallotta, mit beszélnek?

KERESKEDŐ Mindent beszélnek. Ha így megy, én nemsokára végleg bezárok.

POLGÁR Uraim, nem sok jót jósolok, annyit mondhatok. Biztos forrásból beszélek.

KERESKEDŐ Az ő bajuk.

POLGÁR És megalakult a bolsevik párt, aszondják, a Dohány utcában, tudja, hol. Az utca népe, veszett kutyák, csak mennek utánuk. Puska van mindegyiknél!

KERESKEDŐ Engem nem érdekel, mióta a fiam ott maradt Galíciában. Meghalt ő is, tőlem már mindenki megdögölhet.

LANDLER El kell utasítani! El kell utasítani! Uraim, el kell utasítani!

BÖHM Vyx nem tréfál. Az ultimátum komoly. Én beszéltem vele. Azt mondtam. Ha ezt aláírjuk, a bolsevik párt tagsága negyedmillióra nő tíz nap alatt. Erre azt mondja, hogy jól értsem, németül: Das ist mir ganz egal.

LANDLER Ez a francia szarik mindenre, ami nálunk történik. Ebből elég volt.

GARAMI Elvtársak! Ebből elég volt, valóban. Elfelejtitek, hol vagytok. Az útszéli hang... végre is a szociáldemokrácia kormányerő.

WELTNER A kormány! Károlyi semmire nem alkalmas. Kapkod, a teljesítő-képessége határán áll, a felesége a napokban fog szülni, a gróf ráadásul lázas beteg, tegnap majdnem elájult. Mikor a Vyx-jegyzéket megkapta, sírva fakadt, a papírt földhöz vágta, és kifordult az ajtón. Egy napig nem látták.

GARAMI Talán egy szocdem kormány. Talán az elérne valamit. Ha nyugalom lenne, nyugalom. Az Internacionálé segítene minket. De a bolsevikok belerúgnak ebbe.

WELTNER Uraim, felesleges áztatnunk magunkat, lámpavason fogjuk végezni mindannyian, csak a sorrend kérdéses.

GARAMI Nem látok megoldást.

LANDLER Én is csak egyet.

WELTNER Akkor hát...?

LANDLER Diktatúra. Hatalomátvétel. Egyesülés a kommunistákkal.

GARAMI Gazember!

BÖHM Ez a Bokányi ügye.

KUNFI Én mosom kezeimet.

WELTNER Végre kimondta...

GARAMI Nekünk nincs beszélőnivalónak...

LANDLER Kövesd Peyer elvtársat!

GARAMI Ebből elég volt, Landler elvtárs!

KUNFI Csendesebben.

GARAMI Miféle hang ez?

KUNFI Na, áll a bál.

BÖHM Elvtársak, legyünk észnél! Amit Landler elvtárs mond, legalábbis érdemes a meggondolásra. Az orosz bolsevikok Tarnopolban állnak.

GARAMI Rémhír! Az elvtársak már Gödöllőnél hallják a kozákllovak dobogását.

BÖHM Kérlek, Garami elvtárs... Én ide a Minisztertanács üléséről jövök. A Minisztertanács a segítségünket kéri.

LANDLER Böhm, te viccelsz.

KUNFI Csendet!

BÖHM Nem tudom, mi lehetséges még. Az államkincstár üres, nincs egy szál katonánk. Az ország fele megszállás alatt, és mi mentené meg a többit. Mi lehetséges még?

WELTNER Semmi sem lehetséges.

BÖHM A francia jegyzéket vissza kell utasítani. Nem adhatjuk át az ország kétharmadát. Ami most demarkációs vonal, az országhatár lesz, mindenki tudja. Ez téboly. A jegyzéket vissza kell utasítani.

LANDLER Akkor hát...

GARAMI Egy szót se! Egyelőre még én vagyok a Magyar Szociáldemokrata Párt elnöke, én, Garami Ernő. A vezetőségi elvtársak, úgy látom, teljesen behódoltak a bolsevik agitációnak. Gratulálok. Ám, közölnöm kell, hogy nem járlok hozzá semmihez. Elvesztettük a csatát, a szociáldemokrata párt félreáll. Vegyék át a kormányzást a kommunisták, ők sodorták ide az országot az uszításukkal. Ám lássa az antant, mit ért el azzal, hogy hátba támadta a jelenlegi kormányt, mosom kezeimet.

WELTNER Nem viselkedsz méltóan.

GARAMI Mihez méltóan, ostoba? Ehhez a csódtömeghez nem adom a nevem. A bolsevikok megbuknak, ez szükségszerű. És utána?

LANDLER Játszod a sértett vezért, mert magadra maradtál.

BÖHM Sajnos egyikőnk sem tud olyan megoldást, amivel a kommunizmus elkerülhető. Minden vita ellenére.

WELTNER Nincs határozat?

BÖHM Ha így hadonászol, a fejünkre szakad a plakát.

WELTNER Károlyi magánkívül lesz.

GARAMI Még nem határoztunk semmiről!

BÖHM Hagyjuk ezt, nekünk most a szükség diktál.

GARAMI Undorítóan viselkedtek. Bokányi néhány hete még saját kezűleg pofozta ki a gyűléseiről a kommunistákat. És ma, elborult szemekkel kiabál a világforradalomról. Szánalomra méltó bagázs, kollaboránsok, elsöpör benneteket a történelem.

GARAMI Ne féljeteK, hogy megelőznek, örültek. Mi marad utánatok? Vártam már ezt az árulást.

EGY ÚR Félelemből meg fognak ölni minket. Szarrá lövik Budapestet, aztán az országot háromfelé vágják. Nesze Csehország, nesze Románia, nesze Szerbia. A Lánchíd lesz a szerb-román határ, onnan fognak átköpdösni egymásra, és megmotozzák a papírcsónakokat is.

JULI Magának pénzre van szüksége. Magának még bajai lesznek, látom én.

ÚR A vörösök itt sunyítanak köztünk. Addig nem nyugszanak, míg meg nem nyúznak valamennyiünket. Nyakig beásnak a földbe, aztán elengedik a kutyákat, mint a cár atyuska muzsikjai.

JULI Ha meghalunk, hát meghalunk. De addig élni kell, apám.

JULI Az én matrózom most is a várost járja. Csak kóborol. De urat csinállok belőle, urat én.

MIMI Majd elissza.

JULI *(borúsan)* Csak éjjel szeret. Tudom én, csak éjjel.

MIMI Ne edd magad annyira utána, kis hülye. Inkább ülj ahhoz dagadt vigéhez, nem látod, hogy bámul? Ha pénzed se lesz, verni is fog a tengerészed.

JULI Már ver. De azt szeretetből teszi, tudom.

MIMI Ne sóhajtozz, hanem dolgozzál.

JULI Tiszt úr, mért búsul magában? Hiszen maga fess fiú. Vous me plaisez, mon petit capitaine, vous savez? Hát nem válaszol?

TISZT Eredj innen.

JULI Hadnagy úr, drága hadnagy úr, csak magyarul szeret? Holnap tán meg már csehül tanul. A cseh lányok olyanok, mint a piszkafák, higgye el. Hoppá! Ha el nem kap, bizony a csizmái elé kerülök, kis kapitányom.

TISZT Felesleges többet innod.

JULI Részeg vagyok, azt mondja? Nem igaz. Nem vagyok rossz lány, csak magába zúgtam. Vous avez pas d' envie coucher avec moi? Nem vagyok rossz lány, ezt tudnia kell. Imádom, ahogy ráncolja a homlokát. Jöjjön el velem, nem bánja meg. Nevetsz, hát kinevetsz?

TISZT Menj innen, most nincs kedvem.

JULI Mind ilyenek vagytok. A nevem: Lisette. De igazából Juli vagyok. Ugye, Julinak fogsz hívni? Rád kell hogy támaszkodjam, bocsáss meg.

TISZT Ígérje meg, kisasszony, hogy szólni fog, ha kavarog a gyomra.

JULI Nem vagyok beléd szerelmes, hidd el. De élni kell valamiből. De azért a bajuszod tetszik, szó se róla.

TISZT Tűnj el végre, várok valakit.

JULI Jól van, értelek! Hát várunk.

CSERNY A jószagú mindenedet, Juli, pont erre az emberre kellett akaszkodnod? Tűnj el.

TISZT Szervusz, elvtárs.

JULI Ahá! Az urak ismerik egymást! Micsoda kellemes meglepetés. Mutass be ennek a fess fiúnak. Mondja, édes hadnagy úr, minden tisztnek ilyen fekete bajusza van?

CSERNY Tűnj el végre. Menjünk innen, testvér, mert nem lesz nyugtunk.

TISZT Még be sem mutatkoztam. Pogány József vagyok.

CSERNY Cserny, volt tengerész. Mária Antónia naszád.

TISZT Százhetvenegyes lövészezred, Piave, Montebello.

CSERNY Cattaro.

TISZT Keleti-Kárpátok és Csernovitz.

JULI Itt ölelgetik egymást, ahelyett, hogy engem ölelgetnének.

CSERNY *(pénzt vesz el Julitól)* Csak ennyi! Ma megint csak ittál, te rüfke.

JULI Miért bántasz mindig?

CSERNY Ne feleselj! Mert még kicifrázom azt a szép pofádat.

EGY ÚR A jövő annyi lidércnyomással fenyeget! Nem is akarom tagadni, Tisza meggyilkolása óta félek. Mire számíthatunk?

MÁSIK ÚR Ez egy operett. Kávéházi diplomaták, a Károlyi bandája. Meg vannak számlálva a napjaink. Nincs semmi mögöttük.

I. ÚR A vörösök!

II. ÚR A csürhe!

I. ÚR Csendesebben, báró úr, könyörgöm.

II. ÚR Odáig nem fajul a dolog, remélem, hogy a cselédek diktáljanak nekünk! Furcsa volna, nem találja?

I. ÚR Ön nevet?

KUN Milyen lucskos tél.

SZAMUELY Túl sokat nézel kifelé az ablakon. Még megérjük, hogy mint egy színigazgató a szezon végén eltűnsz a bevétellel.

KUN Azt mondjátok, botladozik a forradalom. Azt mondjátok, éledeznek a szabadság ellenségei. Azt mondjátok, a szemem láttára halódnak a köztársaság legszebb vívmányai. Tizenkilenc január... milyen nyomorult hónap! A hosszú tél nem kedvez a bolsevikoknak az asztrológia szerint.

POGÁNY Az ám, de a régi párt kimúlt, mint egy beteg ökör, felfúvódott az októberi nem várt zabálástól. A szocdem párt szétesett... Itt az idő, hogy eldobjuk az álarcokat. Amit eddig elértünk, még csak nem is elégséges. Elég a maszkabálból!

VÁGÓ Te vörösre festened az eget is, Pogány.

POGÁNY Ironizálsz, Vágó elvtárs? Hisz tudod jól, hisz tudod... Egy szavam-ba tart, és megmozdul Csepel. Egy-két bérpalota lángjainál még Kun Béla is jókedvre derülne.

KUN Félek, hogy egyszer még kipróbálsz.

POGÁNY Én is félek, hogy egyszer még kipróbálok.

SZAMUELY Az utca... a köztársaságról úgy beszélnek, mint szabadkőműves csapásról.

POGÁNY Én készen állok.

SZAMUELY No nem. Te és a te utcai bandáid. Én egy komoly tüntetésen gondolkodom, már napok óta. Mozdítsuk meg a tömeget.

POGÁNY Amíg még hallgatnak a szavunkra.

VÁGÓ Tüntetés?

SZAMUELY A szociáldemokrácia ellen. Ezzel tiszta vizet öntenék a pohárba.

POGÁNY Látod, ez tetszik nekem.

KUN Elég! Ebből elég, ne is gondolatok többé erre.

POGÁNY Jó volna, ha a forradalomnak egy forradalmi Tisza Istvánja is volna. Meddig fogsz még várakozni a függönyöd mögött, hogy az utcát lesd! December óta csak a Vörös Újsággal törödsz, a cikkeidet firkálod.

KUN Tudod, mit álmodtam ma? Hogy vesztőhelyre kísérnek hajnalban, mert megöltem a szeretőmet. Milyen hideg volt! Csak felriadok éjjel, és mellettem a szörnyű holttest, s fogalmam sincs, hogy történt... S egyre csak az jár az eszemben, hogy ezzel lesznek teli a holnapi lapok.

VÁGÓ Borzalmasakat álmodsz.

VÁGÓ Végre, hogy elment ez az ördög!

SZAMUELY Pogány?

KUN Ne bántsátok. Megöli a tehetetlenség. Csak ül a katonatanácsain, és nézi, hogy szélednek szét.

VÁGÓ Szorítsuk a kormányt, de belülről. Böhm a mi emberünk. És ő a hadügyminiszter.

SZAMUELY Böhm egy villanyszerelő. A Minisztertanácson rövidzárlat volt, Böhm nekivetkőzött, felmászott és kijavította. A minisztereknek leesett az álluk. A Károlyi meg, mióta a Várban lakik, csak a tükör előtt álldogál, és nézi, hogy áll neki a Szent István koronája.

KUN Ezt már a Kerenszkijről is mondták.

SZAMUELY És mi van a kaszárnyákban?

GARAMI A vörösök mind merészebbek lettek. Az agitátoraik már a kaszárnyákban is megjelentek, és komoly romboló munkát végeznek. A légkör túlfűtött, sőt! Ezek a vörösök rabjai lettek egy olyan márnak, amely elhitei velük, hogy most mindent megkockáztathatnak.

BÖHM Garami elvtárs, ismeri a véleményemet.

GARAMI Ismerem a véleményét, Böhm, és le vagyok sújtva.

BÖHM Gondolja végig...

GARAMI A Népszava, még ezekben az órákban is, mindhalálig folytatja a bolsevizmus elleni harcot. Ez az orosz mótely...

KUN Mit akarsz hát?

POGÁNY Az agitátoraim bevették magukat mindenhová. Mindenütt az én embereim. Az egész város a kezemben lüktet, mint egy szív. Érzed? Hogy verdes, mint egy madár.

KUN Beszélj.

POGÁNY Támadjuk meg a Népszava-székházat. Tüntetés, és átrendezzük a berendezést.

KUN Rendőrök védik.

POGÁNY Tudom.

KUN Te örült! Te halottakat akarsz.

POGÁNY Emlékezz októberre! A lánchídi vérfürdő volt az, ami felbőszítette a munkásokat.

KUN Nem!

POGÁNY Azt akarom, hogy elveszítsék az önuralmukat! Azt akarom, hogy bosszúért lihegjenek.

KUN Áldozatokat akarsz.

POGÁNY Mártírokat akarok. Bosszút akarok. Forradalmat akarok, a kurva életbe.

KUN Nem, nem, nem!

POGÁNY Befogod a füled? Félsz? Kun elvtárs fél? Vajon mitől? Fél, fél, tessék. Hívjak fel neked néhány apácát, hogy az ölükbe borulhass?

KUN Elég.

POGÁNY Elszáll az alkalom... Károlyi beteg, a pártja szétesett. A grófok feltámadtak, és már mozgolódnak. Az utolsó pillanat!

KUN Népszava.

POGÁNY Árulók. Kormánypárt lettek, leköpnék minket az utcán. Cselédet tartanak, akár egy vidéki tekintetes. Szemét, korrupst, aljas banda.

KUN A Népszava. A mi zászlónk.

POGÁNY Zsidóznak. És Moszkvát emlegetik. S hogy gurul a rubel. Te Trockij ügynöke vagy, én Dzserszinszkijé. És mi vagyunk a munkásosztály söpredéke.

KUN Elég, elég! Elég! Nem bírom már.

POGÁNY Rendeletbe adták, hogy mindenkinek csak öt szobája lehet, és nekik kész a forradalom.

KUN Nem bírlak hallgatni.

POGÁNY A Károlyi fölosztotta a földjét, ami nem is az övé, hanem a hitelezőké, hisz fülíg adós. Mekkora csinnadratta volt, emlékszel? S mi történt azóta?

KUN Mondd, csak mondd.

POGÁNY A húr pattanásig van kihúzva!

KUN Hát legyen! Legyen! Mosom kezeimet, legyen! Egy intés kell, azt mondod? Hazárdőr vagyok. El fogunk bukni. A lábamnál fogva húznak majd fel, és gyönyörködnek a kínlódásomban. Ez a húr elpattant, dögöljek meg, ha így muszáj. Csináld, amit kell.

POGÁNY Végre.

Cserny előlép a függöny mögül

POGÁNY Mindent hallottál, Cserny elvtárs! Tedd meg, ami szükséges.

KUN A cselekvés hiánya megöli a forradalmat.

HANG Helyes!

MÁSIK HANG Földosztást!

KUN Elválasztom a húst a haltól, a vért a víztől. Békés felvonulást a Népszava székháza előtt. Meg kell mutatnunk a szociáldemokráciának, hogy nem törődtünk bele... Többen elsápadtak közületek. Igen, a Népszava-székház előtt. Öntsünk tiszta vizet a pohárba!

HANGOK Helyes! Le vele! Munkásárulók! Éljen a kommunista párt!

SZAMUELY Mi ez az egész?

SZOCIÁLDEMOKRATA MUNKÁS Kommunisták! Veszett kutyák. Tönkretesznek mindent, csak pusztítani képesek. A Népszava elleni mocskos támadásuk már várható volt... széttört berendezés, az épület lángokban, és halottak, rendőrök is, akik pedig szociáldemokraták voltak. Vérgőzös banda! Megérdemlik, amit most kapnak.

BOLSEVIK MUNKÁS Vége a kommunizmusnak! Betiltották a Vörös Újságot, a pártot szétverték, és hol vannak a vezetők?

MÁSIK MUNKÁS Ez kijárt nektek, te szemét. A Népszavát még a Ferenc Jóska csendőrei se merték bántani.

KUN A tömegek magukra hagytak. Melyikőtök is mondta? Mindennek vége.

VÁGÓ Erre most nincs idő. Fogd ezeket, és fuss.

KUN Nem futhatunk el mindannyian.

VÁGÓ	Papírokat a kályhába. Átkozott tűz, most égj!
VALAKI	Találkozunk a megbeszélthelyen.
KUN	Siessetek. Megyek utánatok.
HANGOK	Vesszen Kun Béla! Az utolsó pillanat, hogy erőt mutassunk! Provokáció volt, azt mondják.
EGY ÚRNŐ	Melyik az a Szamuely, mutassa meg.
POLGÁR	Nem kapták el, megszökött...
ÚRINŐ	Azt mondják, csinos fiú.
HANGOK	A Kun! Ott viszik. Dögölj meg, vörös hóhér! Üsd, ne sajnáld. Ne ütöttétek volna a Népszavát! Csak röhögött a Károlyin. Ez legalább nem szökött meg. Testvérgyilkos! Lumpenek! Abcúg! Abcúg! Lámpavasra!
RENDŐRFOGALMAZÓ	Na, te szemét Kun. Nem kell félned, nem vagy egyedül, benn vannak az elvtársaid is. Vagy mégis félsz? Hallgatsz? <i>(Pofon)</i> Álljon egyenesen a Magyar Köztársaság rendőrsége előtt! Ez az. Hisz maga volt katona. Jó magyar. Vagy nem? Nem?! <i>(Pofon)</i>
MÁSIK RENDŐR	Neve?
KUN	Kun Béla.
RENDŐR	Született?
KUN	1886. Szilágycseh község.
RENDŐR	Vallása?
KUN	Római katolikus.
FOGALMAZÓ	Ebből elég. Szádra ne vedd még egyszer az anyaszentegyház nevét.
RENDŐR	Eredeti foglalkozása?
KUN	Újságíró.
RENDŐR	Katona?
KUN	1914. szeptembertől 1916. december 22-ig.
RENDŐR	Hol és milyen körülmények között esett fogságba?
KUN	Gorlicénél, sebesülten, orosz fogságba. Különféle szibériai táborokban voltam elhelyezve.
RENDŐR	Hogyan és mikor tért haza?
KUN	Császári és királyi tisztiorvosnak öltözve tavaly novemberben.
FOGALMAZÓ	Mennyi pénzt hoztál magaddal?
KUN	Semennyit.
HADNAGY	Nyomd le a fejét, le a vízbe. Ott az edény. Hazudsz, te szemét, bolsevik ügynök. Hazudsz piszkos. Mennyit kaptál?

KUN Semmit, kérem.

FOGALMAZÓ Nyomd le.

EGY RENDŐR Hadnagy úr, kérem, elfordíthatom egy kicsit a lámpát, mert ebben a félhomályban alig látok valamit írni.

HADNAGY Fordítsd, fiam.

FOGALMAZÓ Most emeld ki. Na, kinek az ügynöke voltál? A Trockijé vagy a Leniné?

RENDŐR Beszélje el a hadifogsága idején elkövetett cselekményeit.

KUN Ne fojtsanak meg.

FOGALMAZÓ Csak tartsd.

HADNAGY Hol és milyen körülmények között lett komisszár a Vörös Hadseregben?

FOGALMAZÓ Na, most kihúzhatod.

HADNAGY Hány embert akasztott fel, míg maga volt a szaratovi direktórium elnöke?

KUN Kérem...

HADNAGY Na, ebből elég. Csináljátok. Ne a fejét, te! Még ki kell hallgatnunk.

RENDŐRÖK *(verik)* Te szemét. Pizskos zsidó. Na, beszölsz-e?
Az ajtót újabb rendőrök törik be.

HADNAGY Mi ez?

RENDŐRÖK Hol a Kun Béla? A bátyámat ütötték. Felhúzni a gazembert! Mi vagyunk a törvény. Vigyázz, majd puskatussal.

HADNAGY Kifelé! Itt kihallgatás folyik.

RENDŐRÖK Félre az útból! Én szocialista vagyok, de ezt agyonverem.

HADNAGY Fiam, szaladj a főkapitány úrért.

KUN Védjen meg, kérem.

FOGALMAZÓ Megbánta, amit tett? Nem fél az Istentől, hogy maga miatt kell reszketnie az egész városnak?

RENDŐRÖK Üsd! Üsd a rohadtat. Szerető kell neked, szabad szerelem? Elájult. Üssed!

FŐKAPITÁNY Rendőrök! Hát semmi se szent nektek? Ez az eljárás nem méltó a fegyelmezett szocialista rendőrséghez!

KUN Feleségem van, gyereke, ne bántsanak.

FŐKAPITÁNY Rendőrök! Én, a főkapitány kérlek benneteket, hagyjátok abban. Szégyent hoztok ránk.

RENDŐR Menjünk, ennek már ügyis vége.

KUN Hívják a Landler ügyvédet, kérem. *(Elájul)*

FOGALMAZÓ Orvos kell neked, nem ügyvéd.

EGY POLGÁR Nézze, ez az a ház.
MÁSIK POLGÁR Ki gondolná. Ne menjen beljebb, hátha még bajunk esik.
I. POLGÁR Nos hát, az ilyen házakban születnek a Robespierre-k, nézze.
II. POLGÁR Jobb, ha eltűnünk.

POLGÁR (HÁZMESTER) EGY HÁZ UDVARÁN Kik maguk?

KÉT PROLI AZ ÁRNYÉKBÓL Itt mi kérdeünk. Mit akartak tőled az urak?

POLGÁR Kik maguk, a jó...
EGYIK MUNKÁS Ne káromkodj.
MÁSIK MUNKÁS És vigyázz a szádra, mit beszélsz ezekkel.
EGYIK MUNKÁS Gondolj arra, hogy a fiad börtönben nem lenne büszke rád. Gondolj erre mindig.
MÁSIK MUNKÁS Vagy mi eszedbe juttatjuk.
EGYIK MUNKÁS Még találkozunk.
MÁSIK MUNKÁS Jegyezd meg jól, még találkozunk.

POGÁNY Nőillatot érzek, te Cserny. Emberhússal élsz, mint küklopsz a barlangjában? Nesze dohány, sodorj. Látom, kiesik érte a szemed.
SZAMUELY A tüntetés elbukott, a forradalom fiókája ezt a gombócot a szemünkbe köpte.
POGÁNY És helyette a szárnyainkat tépte ki.
CSERNY Az utca népe részvétellel van Kun Béla iránt...
SZAMUELY Irigylem, Cserny elvtárs, a kinti levegő nagyon hiányzik. Unok már szemembe húzott kalappal járni.
CSERNY Nekem még csak kalapom sincs, a fenébe.
POGÁNY Cserny, sans-culotte gazember, a hajadnál fogva fognak az első útszéli fára húzni, vigyázz magadra. Odakinn rólam mit mondanak?
CSERNY Hogy katonai diktatúrát akarsz, főhatalomra törsz.
POGÁNY És Tibor?
CSERNY Revolverhős. Kun - a forradalom madárijesztője. S hogy lámpavásból emelt piedesztált magának.
SZAMUELY Vigyázzatok, nem engedem őt megöletni.
POGÁNY Hagyta megveretni magát...

SZAMUELY Az pártutasításra történt. Másként hogy is engedtem volna. Persze, sejtette...?

POGÁNY Meglehet. De többé nem fordulhat elő. És ez, Cserny, a te feladatod lesz.

SZAMUELY És tudtátok talán, milyen a négy fal közt ülni, tudtátok ti azt? Újraírhattam az életemet, brávo!

MIMI Ó, a nagy unalom. De hát nézhetted az utcát a függönyöd mögül. Mennyi olcsó románc! Síró lányok, nevető lányok, lányok kibontott hajjal, egy se lesett föl hozzád, mondd? Hitehagyó, hűtlen gazember, elhagyta az ő kis Mimijét. Tükröm, tükröm, ki ez a gazember mellettem?

SZAMUELY A kis Mimi hűségese hercege.

MIMI Megfojtsam talán, drága tükröm?

SZAMUELY Jaj, hadd éljen még, egy keveset legalább.

MIMI Vagy feladjam talán, és mentsem a bőrömet?

SZAMUELY Egy csöpp szabad levegőt szívna még szegény.

MIMI Hazudsz folyton, unlak, tükröm.

SZAMUELY Egy tiszta arc pedig, és oly ártatlan, ha nézed, a tiéd felett.

MIMI Nézzük meg jól ezt az arcot, nehogy elfelejtsük.

SZAMUELY Nemes vonások, és egész emberi, nem úgy találsz?

MIMI Mintha más volna mégis, ide füttyentettem a pokol egy ördögét. Most rámhajol, és átkarol, és a fülembé súg.

SZAMUELY Micsoda varázsló! Mindent elér néhány szóval, ha úgy akarja. És mit suttog vajon?

MIMI Szépeket súg, aztán így kiált: a bűn bére a halál! Nem tudtad ezt, tükröm, kis tükröm?

SZAMUELY Egy hercegnő haját érzem az ajkamon, mennyei illat.

MIMI Nem ismersz még minden hercegnőt, kis fémdarab, és ez itt egy zsarnok, mondhatom, úgy vigyázz!

MIMI Bárcsak mindent tudhatnék rólad.

SZAMUELY Hisz tudsz mindent. Egyszerű ember vagyok, semmi más.

SZAMUELY Egy megtört szív vallomása.

MIMI Leveszel a lábamról.

SZAMUELY Őszinték az érzéseim, kisasszony.

KUN Na, mi van, fiam?
FEGYŐR Színek egy cigarettát, alássan.
KUN Fogja.

FEGYŐR Az anyátokat. De jó bagót színek.
LANDLER Hol találom, Kun urat?
FEGYŐR Erre tessék, kérem.
LANDLER Megismerem a hangját. De miért kiabál?
FEGYŐR Felhívást diktál a nemzeti gyűlésnek.
LANDLER Már spórolhatna a hangjával holnapig.

FEGYŐR II. Na mi van?
FEGYŐR I. Hát, vitáznak. Nesze, kapsz te is. Nem sok, de jó.
FEGYŐR II. Még a végén bolsevik leszel. Nesze, gyufa, komisszár.

KUN Maga itt! Épp készülök elsózni a levesüket.
LANDLER Ne fáradjon. Az antant jegyzékéről bizonyára tud. A jelenlegi kormány halott. Mindennek vége. A lábai elé helyezem a Szociáldemokrata Pártot, Kun. A két párt egyesül, a platform a maguké.
KUN Mit mond?
LANDLER Nem érti? Tejhatalmat kapott. Mindenki magára vár, az ország maga előtt hever. Vegye át a hatalmat, kiáltsa ki a diktatúrát. Nem tudok többet mondani, értse meg. Halálosan fáradt vagyok.

VÁGÓ Nem tudom elhinni.
LANDLER Mit nem tud elhinni?
VÁGÓ És Károlyi?
LANDLER Lemondott. Minden törvényes. Kun, a szerencséje túlszárnyal minden képzeletet.
KUN Látni akarom Károlyi lemondását.
LANDLER Azt is látni fogja.

KUN Sárból gyúrtak mindannyiunkat. Ki ne szédülne? A hatalmunk háborút jelent? Ki fél? Látom, mind nevettek, helyes, helyes.

KUN Mindenki itt van? Pogány! *(Megöleli)* Természetesen nem lesznek nemzetgyűlési választások. A hatalom a munkás- és katonatanácsoké. Ez a te feladatod! Tudod a teendőd.

POGÁNY És a hadsereg!

KUN Elvtársaim. Feladataink: új egyesült pártszervezet létrehozása. A vezetésben a két párt együttesen foglal helyet. A párt a proletariátus nevében haladéktalanul átveszi az egész hatalmat.

POGÁNY Írod testvér? Ez lesz a program.

KUN Azonnal megteremtendő a munkásság osztályhadserege, amely a fegyvert kiveszi a burzsoázia kezéből. A legbensőbb fegyveres és szellemi szövetség kötendő az orosz szovjet kormánnyal!

LANDLER Lehet, hogy csak két hét jut nekünk.

POGÁNY Két hét? Gondoskodni fogunk többről is.

LANDLER Nézze, Pogány. Tudom, mit éreznek most... Mégis azt kérem, fogja vissza valahogy az embereit. Mégiscsak vér nélkül győztek, és ezt értékeljék.

POGÁNY Landler, figyeljen rám. Az embereim nyüszítenek a türelmetlenségtől, pillantson körbe. Most más idők jönnek. Más idők.

LANDLER Jól van. Nem tehetünk mást. Már képtelen vagyok gondolkodni.

BÖHM Nézd ezeket...

LANDLER Túlságosan gúnyos vagy.

BÖHM Én egy gúnyos bolsevik vagyok.

LANDLER Én meg egy botcsinálta bolsevik. Mindegy, megcsináljuk a diktatúrát, két hét múlva megbukunk, már szappanozzák a köteleket.

BÖHM Örültek! Arról vitáznak, hogy mi legyen a párt neve! Elment az eszük.

LANDLER Elég, ha bólintasz. Hallottad? Pogány szomorú, hogy nem utcai harcban győztek.

KUN Itt írják alá, kérem.

LANDLER Csak azt kötöm ki, hogy az átmenet vértelen legyen.

KUN És ki fog intézkedni, ha zavargások lesznek? Ki lövet le egy munkást, ha betör egy kirakatot?

BÖHM Ezt maguknak kell megtenniük. Itt nem lehet félreértés.

Kun nevet.

KUN

Alacsony vagyok, egy asztalra léptem, hogy szóljak hozzátok. Alacsony sorból lépek elő, zsidó vagyok, átkozott kurafi, Budapest réme, sötét gazember, a becsületes emberek kiköpnek a nevem hallatán. Igazuk van, az én becsüлетem más becsület, akár a tiétek is. Tudom, mit akarok, és tudom, mit akartok, a nemzet, amely sohasem kételkedett saját bátorságában, feltépte értem a zárkaajtót. Ma, a győztes forradalom napján, egy sötét vádtól emelek pajzsot magamnak, válaszolok rá, mert bár sose érdekelt, ami nekem magamnak a leghasznosabb, de annál inkább, amivel a köz érdekének tartozom.

A vád, a diktatúra vádja sötét keselyű a forradalom egén. Borzalmas vád, kegyetlen vád! Ilyen vád bűnös voltánál csak a merészsége nagyobb. Söpörjük el a trónt és Károlyit, éljen Kun Béla! De hát hogy lehetséges akkor, hogy beszédeimben a kommunista pártot neveztem a haza kínjai egyetlen orvosának! S nem magam! Avagy hol vannak a kincstárim? A csapataim? Hol az arsenálok, amikkel rendelkezem? Ellenségeim ocsmány kritikája dicsérettel ér fel. Megaláztam a népet! *(Mondják ugyanők)* Való igaz, nem tudok hízelegni a népnek, hogy elveszítsem, nem ismerem a módját, hogy szakadék felé vezessem virágokkal telehintett úton.

A megszerzett hatalmat gőgöm hasznára fogom fordítani! Úgy van, úgy! Gőgöm a nép gőgje, köpjétek le a grófokat, nézzétek le, aki deresre húz. Amit a nép akar, közérdek, akarjatok bármit, megadom nektek. Kalapácsos ember, felszabadítom a lelkiismereteket! Vagy alhatik-e a nép büntetlenül, ha ellenségei soraiban sunyítanak? Pontinusi mocsár békái! Mind emigránsok lesztek, kóbor, hazátlan ebek!

A nép java közjó, nincs szüksége erényre, semmi sem drága! Avagy nyughatunk-e addig, míg fel nem száradtak az összes szerencsétlenek könnyei? Van, aki olyannak látja a dolgokat, amilyenek, és azt kérdi, miért? Én arról álmodom, milyenek kell lenniük, és azt kérdelem, miért ne? Én vagyok az, aki megválaszolhatok azoknak, akik diktatúrával gyanúsítanak, és bemocskolják a forradalmat, lépjenek csak közelebb, s nézzük, ki bírja le közülünk jobban a veszélyeket!

POGÁNY

Úgy hírlík, az átkozott gróf még nem adta be a derekát. Magát akarja miniszterelnöknek, igaz ez, Kunfi elvtárs?

KUNFI

Szó sincs róla.

POGÁNY

Pedig hallottam. Biztos forrásból.

KUNFI

Tévedés, kérem.

POGÁNY

Remélem. *(Egy tiszthez)* Megvagytok, fiam?

TISZT Jelentem, igen. Lőállást foglaltunk a hegyen.

POGÁNY Csak, hogy tudja, Kunfi, ez a hegy a Gellérthegy. Ha ellenállás lesz, tűzérsséggel lövetem Pestet.

KUNFI Ebbe Kun sose fog belemenni.

POGÁNY Haha! Elsápadt, Kunfi elvtárs?

KATONA Jön Szamuely!

SZAMUELY Örömhírt közlök, elvtársak, a világ proletariátusa velünk van, lélegzet-visszafojtva szemléli minden tettünket. A Pravda külön rovatot nyitott a budapesti híreknek. Tudom, sokan úgy hívnak, a forradalom fenegyereke, a veszett Szamuely. De a Vörös Őrség máris dolgozik. A csavargók négyszáz üzletet fosztottak ki, ez kevesebb, mint októberben! S a javát máris fülön csíptük. Elfogtuk az utcán ok nélkül lövöldözőket. Itt rend lesz.

HANG Mi csak okkal lövöldözünk!

SZAMUELY Miénk a hatalom, miénk minden hatalom! Győztünk. Igen, igen! De mi legyen a következő lépésünk? Az ostobák bűneit Isten megbocsátja, de a forradalom nem. A nép liheg, mint egy győztes, megtépett kutya, az intó szóra vár. A nép! Szeretem a népet! Tudom, bármit tesz is, a lelkiismerete lesz a tanú, de elég-e a tanú, pislogó gyertyaláng? Az új kormány tartja a gyertyát.

KUN Szamuely elvtárs igazi bolsevik, olyan, akiről joggal mondják ellenségeink: még sokra viszi, mindent elhisz, amit mond. Forradalmat hirdet, amelyre nem vagytok méltók. Azt mondja, a megbocsátás barbár bűn. Szamuely Tibor valamennyiönk kedvence. Én szeretem őt. Ti szeretitek őt. A forradalom kedvence, felderül a szemünk, ha látjuk.

SZAMUELY Ki tagadja, hogy fehér a tej? Ki tagadja, hogy a cián kék, és kék a Madonna szeme! Ki tagadja, hogy Kun Béla előttetek áll, pajzsa a népnek és védelmezője? Én nem vagyok a nép védelmezője, nem tarthatok igényt e címre, én a népből való vagyok. Ismerem a népet, ismerlek titeket, külváros. A nép jó, eredendően jó, és boldogságra született, és mindenütt rabszolga és szerencsétlen. Hogy jó legyen, a népnek csupán arra van szüksége, hogy jobban szeresse önmagát bármi másnál. Nem kímélhetitek ellenségeiteket, ahol a hazafiság van hatalmon, ott csak a gazemberség lehet ellenzékben.

KUN Példás beszéd! Brávó, brávó! Szamuely megvilágította feladatunkat: az új kormány egységét a néppel.

EGY KOMMUNISTA Szamuely: villámcsapás! Éljen!

KUN A forradalom egységet hirdet, és könyörtelen az ellenségeivel. A nép, a szerencsétlenek ellen tapsolnak, mondja Szamuely, és ha vannak bírálói, azok a bűnösök közül kerülnek ki. A gyanú sárga, mennyi arc sárga itt! Aki nem gyűlöli a bűnt, mondja a mi Szamuelynk, nem szeretheti az erényt! Semmi sem állhatja útját, még a közvélemény tévelygése sem.

HANG Hangosabban! Hátul nem hallani.

KUN Tapsoljatok! Tapsoljatok!

LANDLER Te túlságosan gyűlölöd a bosszúvágókat ahhoz, hogy szerethesd az embereket.

KUN És Szamuely? Nem ismer más erényt, mit amit éjjelente a szeretője ölen gyakorol, meg a nyaláb fát, amivel fölgyújtja a bérpalotákat. Szamuely még Istent is szereti, mert az igazságosságra emlékezteti, és a köztársasági eszme.

LANDLER Elég! A küldöttek már sugdolóznak. Szólj hozzájuk.

KUN Ez lesz a fő vád, a nép erkölcstelenné tételére szőtt kísérlet. Eleven ördög!

KUN Fogadjatok el minden tant, amely felemeli a lelkeket, és vessétek el, amik megrontanak. Forradalom népe! A sorsát egy vak erő irányítja, itt sétál közöttünk az asztalon vörös sipkában, a melle fedetlen, íme, hogy ringatja a csípőjét, titeket csábít. Hová, merre? A tábornokok felé sodor ez az erő? Lehetséges lenne minden határon túl semmibe venni a többi embert?

SZAMUELY Villámcsapás, Szamuely! A nép egy kurva, a közvélemény kurva. Kire mosolyogsz, te rüfke? Támaszkodhat-e az ég egy törpe vállaira?

SEGÉDTISZT (POGÁNY) Kiról beszélsz?

KUN Te leszel a hadügyi népbiztos, Pogány. Ez persze jelképes is, hiszen te vagy a katonatanácsok ura.

POGÁNY Értem.

KUN A Vyx-jegyzéket pedig elfogadjuk. Ostobaság volna ezt az alkalmat elszalasztani, ez nekünk jó lesz. Európa szeretni fog minket.

HANG Az új nap reggelén, Korona testvér, mit láttál?

KORONA TESTVÉR Az égből leszállt a negyedik angyal.

HANG Érc testvér, ne sírj.

ÉRC TESTVÉR Arcom a Nap, hajam a Hold, az igazság előtttem áll, de várni kell tovább.

MIND Várni kell tovább.

KUN Sohasem értették meg, mi az igazi erő. Úgy sétálnak, mint az alvászárók, pöffeszkednek. Mikor fogják megenni? Mégis, ki vethetné a szemükre? A guillotine szentté avatása még várat magára, de sokan már készülnek a harmadik forradalomra. Fáj a foguk... Hé, ki jár ott?

POGÁNY Új rendelet készül, Kun elvtárs?

KUN Fehér az arcod.

POGÁNY A gyertyafény teszi.

KUN Azt hittem, beteg vagy.

POGÁNY Szinte összerezzenél.

KUN Mit keresel itt?

POGÁNY Vihar készülődne? Vagy zavar, ha elhúszom a függönyt? Hogy nyögnek a fák a szélben! A félénk társ zihál kint, az éjszaka. A legjobb idő az összeesküvésre.

KUN Mit akarsz?

POGÁNY Mindannyian várunk valamire. Oly rég szóltál hozzám. Nekem szükségem van erre. Fázol?

KUN Mit akarsz?

POGÁNY Hogy megosztja velem a terveit. Hogy beavat, és bizalmasává tesz. Tetszenek nekem az ilyenek, mint Kun elvtárs. Az arca... a forradalom címere. Bámulattá enyhül minden fortyogó harag, látva őt. De nem vezetjük-e félre magunkat?

KUN Miért hallgattál el?

POGÁNY Szívjuk a tüdönket, és írjunk alá néhány utasítást. Vagy túlságosan gazember pofám van ahhoz, hogy miniszter legyek? Szégyen!

KUN Szégyen.

POGÁNY A titkárnők szókék, és kontyot viselnek. Mellben elég erős. Hogy sűrögnek! A tapéta mályvaszín, majdnem bíbor.

KUN Letéped?

POGÁNY Írógépek, íróasztal. Pecsétek. Könyvek, pfuj, pfuj, filozófia!

KUN Égni fog?

POGÁNY Mennyi irat. Ki győzi ezt? Az utolsó lapon mind eltűnünk.

KUN Pokolra velük!

POGÁNY Az ellenségeink nevetnek. Ez volna a forradalom? Ne vessünk velük.

CSERNY Mutasd a melled, babám! Egyébként talán nem lesz kedvem...

UTCALÁNY Eredj innen, részeg vagy.

CSERNY Hohó, ellenkezel? Még megjáród!

UTCALÁNY Van, aki az ilyenekkel is törődik. Menj azokhoz.

CSERNY Félretolsz? A népnek mindent szabad... és ki a nép? A nép én vagyok. Vagyis: mindent szabad. Ne tolj félre, szépen kérlek.

UTCALÁNY Részeg vagy, és pénzed sincs.

PROLI Nincs hatalom, amely megállítsa a forradalmat. Mutassuk fel az ellenforradalom véres fejét azoknak, akik még mindig a fejükkel játszanak, és nevetnek rajtunk! Ülünk halotti tort felettük, másfél millió párttag! A fegyver valóban töltve van!

SZAMUELY Egy. A nagy vagyonok államosítása. Kettő. Az iskolák, az egészségügy. Három. A demokrácia. A forradalom rohan előre. Nem cipel többé roppant terheket! Aki megbotlott, nem vesszük tovább. A forradalom nem szorul szájhősökre és Bonapartéokra. Volt szociáldemokraták...

POGÁNY Tartuffe! Komédiás!

SZAMUELY A hóhérok vérből használnak pirosítót. De a proletariátus boldogságra szomjas és nem vérre. Elég a fogcsattogtatásból.

POGÁNY És te mondd ezt, Szamuely! Veszett kutya.

VÁGÓ Pogány megtisztította a Katonatanácsot a kommunistáktól! Vajon mire készül?

SZAMUELY A lemondásra.

POGÁNY Vigyorogj csak, kis Robespierre.

SZAMUELY Csak a pofátlanságod védhetne már meg. Vagy fegyverrel akarsz tollba mondani a tanácsválasztásokon - nekünk?

KUN Pogány elvtárs... a véleményedet kérjük.

POGÁNY Édes Brutusom, a te törőd jobban fáj... A bukásokat megérett, ha eltakarítottok az útból.

KUN És az új hadügyminiszter?
HANGOK Szamuely, ő volt a helyettes! Legyen Kun! Korvin, Korvin! Böhm!
VÁGÓ Böhm.
KUN Mindenki hallgat.
SZAMUELY Patthelyzet. Legyen Böhm.
BÖHM Nekem ne csapkodd az asztalt, nem vállalom.
POGÁNY Vállald el. Hadd tekerjék ki a nyakad.
KUN A hadügyet egy bizottság veszi át. De az elnök: Böhm elvtárs. Mit motyogsz?
BÖHM Hisz itt a háború.
POGÁNY Böhm, az utcán már fonják a kötelet a nyakadra.

KUN Itt a háború. Nem félek.

AGITÁTOR (VÁGÓ) Azt hittétek, szarban hagyhatjátok a forradalmat? Azt hittétek, hogy játszotok? Mit jelent nektek a forradalom? Egyenlőséget jelent vajon? Így van, elvtárs, ezt jelenti, és többet ennél. Vannak, akik összerondították magukat ijedtükben a hallatán. Azon vagyunk, hogy ne is múljon el a félelmük. Akiknek félniük kell, féljenek, ez lesz a mi örömünk. Mi hát a forradalom? Van, aki úgy veszi a szájára ezt a szót, mintha mocskolódna. De a forradalom nem káromkodik, és nem fenyegetőzik. A forradalom nem a lotyód, hogy hanyatt döntsöd, és nem kergetheted el magadtól, mert magad maradsz. Látjátok a zászlót mögöttem? Vörös, és ebből mindenki értsen! Szabadság. És egyenlőség. És testvériség. A forradalom, ez Magyarország. És ma szüksége van rád. És rád is. És rád, elvtárs. És rád. Rád!

SZAMUELY Elég, elég, elég! A román támadás óta világosan látszik, micsoda feneketlen örvénybe kerültünk. Felfüggesztettük a nyolcórás munkaidőt, s proletariátus ismét úgy dolgozik, mint az igavonó barom, és meg is hal, ha kell, hisz a munkásság fele a frontra ment. De a szakszervezeti demokrácia nem pótolja a fegyelmet! A parasztság lesajnál minket, csak a földjét tőrja, amit pedig tőlünk kapott. Mától vége ennek! A saját nyakunkra tesszük a kötelet ebben a liberális posványban. Eltűrtük, hogy a saját székely hadosztályunk fehér karszalagot tegyen, és a Vörös Hadseregbe lőjön. Vegye tudomásul a magyar burzsoázia, hogy a mai naptól kezdve túsznak tekintjük. A papok ellenünk lázitanak, s mi mit teszünk? Engedélyezzük a szabad vallásgyakorlást! Vége! Vége! Vége! Bejelentem a proletárdiktatúrát.

- SZAMUELY *(udvarol)* A hatalom a kezünkben van. Aki azt akarja, hogy visszatérjen a régi uralom, fel kell akasztani. Át kell harapni a torkát. Most szükség lesz arra, hogy vér folyjon. A vértől nem kell félni. Hatalmassá fog tenni bennünket. A vér lesz az, ami az igazi világhoz elvezet minket. Ki fogjuk irtani, ha kell, az egész burzsoáziát.
- MIMI *(inteket, egyedül a naplójába ír)* A Nyugati pályaudvarhoz mentünk, a Frontmögötti Bizottságok szerelvényéhez. Tibor fogadott minket, megölelt. Tibor szeret engem! Épp a húsvéti beszédét írta a vérről. Megmutatta a császár vonatát, ott vesztegelt egy külső sínen. Fényűző vonat volt, a többinél szélesebb.
- Vörös plüssel kitapétázott tróntermes vagonot is láttam. A trón és körös-körül minden vörös plüss! Függyönyök hatalmas bojtokkal. A trón kis emelvényen állt. Én, mint apám lánya, ráültem a trónra. Mindenki nevetett!
- CSERNY Vénséges vénember, mocskos, taknyos öreg! Sírsz a pár pofontól, amit a legényeimtől kaptál, az életedet sirasd! Öt év nyomorúsága tüze a vérem, öt év adóssága, sátán. Írástudatlan vagyok, bohóc, cseléd, hazátlan eb, a nevem se tudom leírni, és semmi mást se, de egyet igen, a tiédet. Öt évig tanultam, a véremmel, a hugyommal, a veritékemmél. Sárral írtam a falakra, amerre jártam, benzinnel írtam a zsúptetőkre, hogy el ne felejtse senki, intéző, vén ördög, a frontra vágta, mert megkívántad az asszonyom mellét, lottyadt. Belzebub. Ne kapkodj a kezemhez, undorodom a könnyeidtől, vagy a taknyod ez?
- ÖREG Csak nem ezért jöttél tán, hogy a halálom legyél?
- CSERNY Sirt a lábam, mire megleltelek, öt évet haraptam le érted az életemből, tetvek közt a sárban, de megöllek, és tiszta már a lelkem, mint Jézus orcája.
- ÖREG Tiszteltél-becsültél, megsüvegeltél. Apáddal-anyáddal jól bántam életembe... nem kívánhatod egy öreg halálát. Hibáztam-vétkeztem, de akárha apád lennék.
- CSERNY Isten nagy kék ege fölöttünk, Szűz Mária s az angyalok tanúim az égben, elég soká türtőztettem magam! Búzik a lelked, mint a feltépett lódög, gyötri az orrom! A kényes orrom! Áporodott a szíved és taszító, mint a hadikurvák öle hajnal felé. Bíbor szív, sápadt szív, folyni fog a véred.
- ÖREG Fogd a pénzem, régi kincseim, menj utadra, a családom vagyona a tiéd, minden a tiéd, hagyj élnem...
- CSERNY Az életem rosszabb volt, mint a pokolban, ettől várok üdvösséget.
- ÖREG Leszúrtál, a becsületed haldoklik. Úgy beszéltem veled, mint a magyar birodalom tisztjével s úriemberrel, pedig hát ti büdös parasztok, Raszputyin farkasai, úgy látom, sárkánytejet szoptatok. Meg-

átkozlak titeket, vörösök vagytok, mint a csizmádon a vérem, a szolgám leszel odaát is, kurafi.

CSERNY Megdőglött, földet rá. Ettől tán megnyugszik az én vándor lelkem.

STROMFELD Miskolc visszavétele óta a csapatok harci szelleme különösen jó. Az első és hatodik hadosztály Szerencs-Gönc-Vilmány-Nagyidavonalon előrehaladva ma hajnalban elfoglalta Kassát. A 39. dandár Rimaszombatnál áll, a 80. Losonc-Zólyom irányban tervezett ütemben halad. Körmöcbánya-Besztercebánya-Nyitra vonal elérése várható. Azonnali lőszerutánpótlást kérek. Stromfeld. Si....irozd!

TÁVÍRÁSZ Igenis.

STROMFELD Mi van fiam?

KATONA Jelentem, a 10. dandár 60 órája nem aludt. Pihenőt kér.

STROMFELD Abosban szállót rendeltem nekik, ahol széplányok melegítik előre az ágyakat.

KATONA Jelentem. Abos még nem a miénk.

STROMFELD *(Hűvösen)* Hát el kell foglalni.

TÁVÍRÁSZ Mindjárt meglesz az összeköttetés. Ki ugat bele?

STROMFELD Hát maga?

VÖRÖSPARANCSNOK Alássan jelentem, jelenteni szeretnék.

TÁVÍRÁSZ Az anyád! Ez szól bele. A 46. dandár jelentkezik, elfoglalta Nyustyát. Utasítást kér.

STROMFELD Pihenő után törjenek elő Tiszolcig.

VÖRÖSPARANCSNOK Alássan jelentem, parancsnok elvtárs, nem bírom már. Tiszafüred óta vagyok itt, és már előbb is... Ön már a Ludovikán is parancsnokom volt.

TÁVÍRÁSZ A 46-osok tüzérségi támogatást kérnek.

STROMFELD Irányítsd az osztályt Aggtelekről. Mi van, fiam?

VÖRÖSPARANCSNOK Hisz már rendelkezési állományban is... halálosan fáradt vagyok. Én a császári és királyi hadsereg századosa voltam.

TÁVÍRÁSZ *(morog)* Szuhafőnél elakadt a lőszeroszlop.

VÖRÖSPARANCSNOK Szegeden a volt évfolyamtársaim kávéháztól kávéházig korzóznak, s úgy lépnek előre rangban. Hozzám már mindegyik rangidős...

TÁVÍRÁSZ Na, ez beszart. Apparát, apparát, kapsz egy pofont!

STROMFELD Szuhafő? Küldj ki egy utászszakaszt.

VÖRÖSPARANCSNOK Itt még eltörölték a rangokat. Én mint volt százados...

STROMFELD Írd, napiparancs! Hoványi volt századost a lizskai áttörésnél tanúsított rendkívüli helytállása miatt a mai nappal volt őrnaggyá léptetem elő.

TÁVÍRÁSZ Hurrá! Megvan az összeköttetés! Az anyját, de ügyes vagyok!

STROMFELD Halló, ki beszél?

HANG Korbély beszél Pétervásárról.

STROMFELD Mi a keserves szakramentumot keres maga Pétervásáron?

HANG Zavarom a csehet Disznód felé.

STROMFELD A keservit! Még csak tűzérési előkészítést csinálunk, magát a lovasság fedezi jobbról. Mi volt a parancs?

KATONA Jelentem, megjött Szamuely elvtárs.

HANG Jelentem, parancs volt, hogy nyugtalanítsam a csehet.

STROMFELD A huszár anyátokat! És maga rohammal nyugtalanít? Pétervásár holnapra volt kitűzve, a terv szerint!

SZAMUELY Erőt, egészséget, elvtársak.

HANG Nem tehetek róla, jelentem, hogy a cseh nem nyugtalankodott, csak elfutott. Otthagyta Pétervásárt, mint bolond tehén a fiát.

STROMFELD Halló...

SZAMUELY Erőt, egészséget, elvtársak. Vegyék le a nemzetiszín karszalagokat.

SZAMUELY Tiszt urak! Kesztyűt hordanak és paszományt. Igen, igen.

STROMFELD Mit jelentsen ez?

SZAMUELY Baráti látogatás. Körülnézek itt, mint jó szomszédnál szokás. Zavartok? Tudja, hogy Landler úgy viselkedik, mint egy Lukásich, mióta önnél járt? Gondoltam, megnézem, mi hatott rá ennyire. Vagy zavarok?

STROMFELD Nem tudom mire vélni.

SZAMUELY Maga olyan, mint egy arkangyal, Stromfeld. Pesten mindenki magáról beszél, de még senki sem látta. Szürke eminenciás...

STROMFELD Már régen akartam mondani, Szamuely, kérem, hogy fékezze meg az embereit. Zavarnak a munkámban.

SZAMUELY A front mögötti bizottságok? *(Nevet)* A forradalom lelkiismerete. Nemsokára idáig is elérnek, tudja?

SZAMUELY Ülj mellém, szívem.
MIMI Mostanra és mindenkorra?
SZAMUELY Tanácstalan vagyok.
MIMI Sírsz majd, ha átkarollak.
SZAMUELY Miniszter lettem. Az életemen túl nem volt mit vesztenem.
MIMI Így volt.
SZAMUELY Ez a perc örökké tart, nem érzed?
MIMI Nyomtalanul múlik el
SZAMUELY Koronás fők vagyunk, nem érzed?
MIMI Nem érzed a kezem a válladon?
SZAMUELY Néha még álmodom.
MIMI Vedd könnyedebben a dolgokat.
SZAMUELY És ez az én bűnöm lenne?
MIMI Régen még vártál rám
SZAMUELY Mennyi örjögés, mennyi gyalázat! Mennyi gúny! Az érzéseim eltompultak. Meghaltam.
MIMI Felejtsd el, felejtsd el.
SZAMUELY Miniszter lettem. Csak az életem maradt. Pfuj, ócskaság! Mennyi lom. Hogy zúgtak a harangok! Véres ünnepély. Szép lelkiismeret, mit tanácsolsz? Megcsókolsz-e még?

Egy munkástanács

I. MUNKÁS A forradalmi háború kihúzta a talajt a lábunk alól. A legjobbainkat feláldoztuk a köz oltárán, itthon csak a gyanúsak maradtak, akiknek rögtön megnőtt a hangjuk! Kun elvtárs, miért hallgat?

II. MUNKÁS A népbiztosok egy klikkje kivonja magát a köz ellenőrzése alól, valóságos klubot alkot. Azt hittétek, azzal befogjátok a szánkat, hogy rendeleteket hoztok?

III. MUNKÁS Senkinek nem lehet több, mint két rend ruhája, és fedél kell, hogy legyen mindenki feje felett. De még nem vagyunk kész.

I. MUNKÁS Meg kell tisztítani a Vörös Őrséget az engedékenyeketől. Az alkotmány egy szót sem szól a nép vérszopói ellen.

KUN Bár a Népbiztosok Tanácsa a gazdasági szabadság oldalán áll, mégsem szálltunk szembe a követelésekkel, és életbe léptettük az árszabályozást.

II. MUNKÁS Le a mérsékeltekkel! Leköpik a forradalmunkat!

KUN Szélsőség... Önök árulást követelnek.

II. MUNKÁS	Húszezer ellenforradalmár lapul Budapesten, a jelre várva, hogy rárontson a külvárosokra.
I. MUNKÁSNŐ	Követeljük, hogy ébredjen fel a szabadság, mielőtt veszélybe sodornák a harácsolók.
KUN	Önök szeretnek engem, ez az egyetlen vigaszom.
I. MUNKÁS	Kun, állj az élünkre!
MUNKÁSNŐK	Szamuely, Szamuely!
II. MUNKÁS	Itt csak egyvalami segít, eresszétek szabadon a tanácsokat, hogy háborút kezdhessen a gazdagokkal.
I. MUNKÁSNŐ	Habsburg Józsefet a forradalom állítólagos kormánya szöktette vidékre!
II. MUNKÁSNŐ	Női ruhában! Hogy nem voltam ott, hogy a szoknyája alá nézzek, hogy van-e ott fogódzó a lámpavasra!
I. MUNKÁSNŐ	Állítsunk új vörösosztásokat! Adjunk nekik felhatalmazást! Dögljenek meg az áruhalmozók!
II. MUNKÁS	Ideje, hogy őrzőjáratot tartsunk a nép uralma védelmében. Nohát, nemcsak az arisztokratát kell becsukni, de azt is, aki semmit se tett a szabadságért.
KUN	A népbiztosok hozzájárulnak, hogy megtisztítsák a Vörös Órséget.
II. MUNKÁS	Le a gyanúsakkal! Gyanús, aki kiköp a népuralomra, de gyanús, aki közömbösen fogadta az új rendeleteket. Gyanús a szép beszéd. Az ellenforradalmároknak nincsenek jogaik.
MUNKÁSNŐ	Aknázzuk alá a börtönöket! Ez lesz a mi zálogunk, hogy a nép kormánya el ne csábuljon a selyemgallérosoktól.
KUN	A népbiztosok elismerik, hogy a vád igaz, ha a köz vádol bárkit, hisz a bizonyíték ott van minden felháborodott polgár szívében. Ma nemcsak az bűn, ha valaki így kiált, éljen a király. Törvényszéket állítunk fel a harácsolók leleplezése céljából.
III. MUNKÁS	Új törvények kellene! Ha a kerület lemond a vallási kultuszokról, kapja meg a templomok vagyonát. Állítsunk emléket a szabadság mártírjainak, és forradalmi szentháromságot. Ingyenkonyhát minden házba, és ruhát és fegyvert. Biztosítani kell a forradalom tisztaságát!
KUN	A célok világosak. A rangsorolt pontok közt első a haza védelme. Az egyenlősége záloga a Vörös Hadsereg. A forradalom veszélyben van! Könnyes szemmel látom a nép éberségét. Listát készítettek a lámpavas vendégeiről, a hazafiatlanokról, a grófokról és a gyanúsakról, akik jóllaknak minden délben, és a helyesírást is ismerik. Dicséretes! A nép szava nem lehet pusztába kiáltott szó! A forradalom veszett ellenségei a sarkunkban lihegnek, és a torkunkat keresik. A Népbiztosok Tanácsa bevezette az állandó ülésezést, aki ma elfárad, az ellenforradalmat szolgálja. A Népbiztosok Tanácsa számít a munkástanácsokra, a tanácsok a forradalom templomai, ahol a nép ítéli meg a szabadság lehetőségeit. Félő azonban, hogy

ravaszkodók kerítik hatalmukba a tanácsokat, nagy szavakkal és ígéretekkel, amikkel a népbiztosokat ostorozzák. A hadseregben ágálnak a fiók-Bonaparték. A forradalom anyafarkasa veszélyt szimatolt, és ingerült, ellöki a kölykeit. A Népbiztosok Tanácsa nem veszítheti el a nép bizalmát! A nép támadástól fél, ez meg kell hogy sokszorozza erőit! Nézzétek, mit tesz északon a Vörös Hadsereg!

II. MUNKÁS

A nép vérének minden cseppje aranyat ér. Félek, hiába hullatjuk. Aki minket becsapna, kockára teszi az életét.

KUN

A nép gyanakszik és elégedetlen.

BÖHM

A vezetőkre mutogatnak.

KUN

A breszti béke... újabban sokszor eszembe jut. Béke északon, rendcsinálás Pesten. A kormány még mindig magán viseli az ideiglenesség jeleit.

BÖHM

Le kell mondani a túszok szedéséről, megnyerni a külföld bizalmát. Soha nem lesz elég élelmiszerünk, és a népharag a csatornába talál fojtani minket.

KUN

Szamuely azt hiszi, hogy a terror is kimérhető kenyér helyett.

BÖHM

A veszetteket a frontra kell küldeni. Ez ügyes húzás lenne.

KUN

Borotvaélen táncolunk. Eltüntetni a veszetteket. De visszafelé meddig tart a forradalom?

BÖHM

Előzzük meg őket, előzzük meg! Így valamit még megmenthetünk.

KUN

Böhm, meddig kísérsz el te engem?

KUN

Tiktak. Tiktak. Metronóm, meddig kínzol? Szabály, szabály, szabály. Állj meg! Dögölj meg! Őrült vagyok, aljanép. Nyúlszájú részegeknek prédikálok... Azt mondják, Szamuely hercegi palástban járhatja a szeretőjét, hallod? A hadsereg eljutott a legbúzösebb északi kanálisokig. Mekkora hegyek! Jártam arra... Szamuely és Stromfeld, kié a forradalom? Senki sem vethet a szememre semmit. A mérleg nyelve... Olyan ez a szoba, mint egy koporsó! Mi történik északon, a rohadt anyátokat! Jelentsetek!

AGITÁTOR

Nem a félénkek tették-e tönkre a köz ügyét? Nem a félintézkedések taszították-e a nemzetet a bukás küszöbére? Hasznára válik a forradalomnak, ha vannak hívei, akik magukkal sodornak másokat, és felrázzák a közvéleményt, nehogy megposhadjon. Ne féljete a lelkiismeret kínjaitól, a grófok fegyverei Lukasicot a hátsó kijáraton szöktették meg októberben, a szánalmunk utolsó morzsái is leperegtek ezen a rostán. Szökjete meg! Szökjete meg! Az árulástól féljete.

Kiegészítő jelenetek

- JULI Ezért jutottam ide. Csak iszok, már nem is dolgozok. Nincs pénzem semmi se. Szűz Máriám, ezt kértem tőled mindig, csak ezt. Hogy csak szerelmes ne legyek. Most mi lesz velem?
- MIMI Ne töröld a lepedőbe az arcodat.
- JULI Elkenődött a festék.
- MIMI És ne szívd az orrod.
- JULI Bögök, egész nap csak őt várom. Piszkos strici. Istenem. Hazudott, hazudott...
- MIMI Nesze, egy zsebkendő.
- JULI De tudtam én!
- MIMI Már megint bögsz?
- JULI Csak lennék legalább terhes tőle, de még az se. Megbüntetett engem az Isten.
-
- SZERZETES Gyónni kívántál, leányom.
- JULI Én olyan bűnös vagyok, atyám, hogy az szentség! Atyám, én egy olyanféle vagyok...
- SZERZETES Krisztus a beteg lelkekért jött el hozzánk, lányom. Miben vétkeztél?
- JULI Nem segíthet énrajtam senki. Egy rossz nő vagyok én. Senkin se segítettem életembe se, csak egyen. Csak egyet szerettem. Ez az én bűnöm. *(Zokog)* Egyedül vagyok.
- SZERZETES Az úrnak sohasem az a szándéka, hogy a Golgotát könnyen járjuk végig. A kötelesség kemény, a jutalom csodálatos. Tűrj békén. Nincs mitől félned, leányom, tűrj békén.
-
- CSERNY Azt hittétek talán, hogy én kőből vagyok? Azt hittétek talán, nekem a mennyország, hogy a Lenin-fiúk parancsnoka vagyok? Kötelesség, kötelesség, kötelesség! Véres kötelesség! Próbára tett az Isten, billeg a mérleg. Itt fogtok hagyni mind, ha üt az óra. Mutogatni fogtok rám, le fogtok köpni, a húsból esztek. Magamra hagytok mind. Juli meg gyufát ivott. Hát azt hittétek, hogy nekem nem szakad meg a szívem? Azt hittétek, hogy ez a mennyország?

SZAMUELY	Tiszt urak! Maguk a forradalmat fogják szolgálni, tetszik vagy nem. Mind a forradalmat fogjátok szolgálni, álmotokban is. Ha felnyögtek az éjjel, és felriadtok, tudni fogjátok, ez is a forradalom javára volt. Éjjel és nappal, akarva-akaratlan, csontig-velőig!
<i>Félreverik a harangokat.</i>	
EGY PAP	Jézus fehér bárányai! Elérkezett a leszámolás órája!
TENGERTISZT	A monitorok legénysége felszabadítja Budapestet a vörös rémuralom alól.
PAP	Június 24.! Áldott légy diadalmas nap, letöröld a szégyent!
TISZT	Ludovikás hallgató urak! Tiszt urak! Alakítsák meg a zászlóaljokat, felhatalmazom önöket, hogy vegyék át a bűnös város kormányzását. A hazáért, a szent magyar királyságért!
LUDOVIKÁSOK	Második szakasz, a telefonközpontoz. Ha nem tudjátok bevenni, lőjétek szét. - A királyért! - Foglyot nem ejtünk. - Harmadévfolyam, vigyázz! Jobbra igazodj! - Hányan hiányoznak? Oszd a fegyvert! - Lépést tarts! - A pályaudvarokhoz, a pályaudvarokhoz! Harmadik század! - Tiszteletadás a monitorok legénységének!
EGY TISZTIISKOLÁS	A Szovjetház, vagyis a Hungária Szálló védelmét vörös munkásnők vették át.
HANGOK	A Belváros már a mienk. A Hungária előtt halottakkal teli a kövezet. Nőkre nem lövünk.
EGY TISZT	De szukákra igen. Negyedik-ötödik század. Futólépés. Ez rátok vár.
HANGOK	Igazodj! Bógnak a gyári szirénák! Mozgósítják a munkásokat. Előre! Eltiporjuk a cselédeket.
MUNKÁSNŐ	Dögöljete meg, kurafiak. Ne bántsatok, ne bántsatok.
FIÚK	Szuka! Gránát volt a kezében, úgy kaptuk el. Lámpavasra a bolsevikkal! Tollba, szurokba! Vége, vége. Már meghalt.
TISZT	Csepelen erős az ellenállás. Szétaprózzuk az erőnket.
MÁSIK TISZT	Krisztinaváros lőszerutánpótlást kér.
TISZT	Vége, vége, a monitorok menekülnek! Mindennek vége! Jönnek a vörös lovasok!

MAGAS RANGÚ TISZT Uraim! Szorongattatott helyzetünkben mint rangidős tiszt bejelentem, hogy harcunk elbukott. Megparancsolom, hogy tépjék le válllapjaikat, fehér karszalagjaikat, és késelem nélkül rejtőzzenek el, ki-ki otthonában, vagy ahol teheti! A harcnak vége.

HANGOK Hazugság! Árulás! Benne hagytak a szarban! Tartóztassák le, tartóztassák le!

MAGAS RANGÚ TISZT Nekem mint háborút járt tisztnek kötelességem, hogy bejelentsem, a további harc öngyilkos kísérlet. Óvják meg fiatal életüket, és teljesítsék a parancsot!

FIÚK Árulás! Adj egy fegyvert! Becsaptatok. Menekülj, menekülj! Ideértetek!

VÖRÖSKATONÁK Farkaskölykök, nem volt elég? Még mindig lőnek. Fedezlek, jobbra menj.

TISZT Negyedik évfolyam fedezi a többiek visszavonulását. Ne dobjátok el a fegyvert! *(Meghal)*

VÖRÖSKATONA Ott is egy sátánfióka. Nem menekülsz!

VÖRÖSPARANCSNOK Farkasok! Most majd más hangon beszélünk veletek.

(Ötszázak Tanácsa)

MUNKÁS Az Ötszázak Tanácsa puccstól tart. A fehér Gorgó torz fejét már levágtuk a monitorok felkelésénél, a törvény pallosa azonban nem pihenhet. A külvárosok fejszéi sürgetik őt erre. Azt mondjátok, hogy a félelmünk nem valós? Nézzétek a szociáldemokrácia júdásarcát, ugyanígy piruljon, mikor saját mocskában verjük az álszent ábrázatát.

SZOCDEM MUNKÁS A szélsőségesek árulást szítanak, például állnak itt az előbbi szavak. A becsületét bizonyított szociáldemokrácia fejét akarják, véres a kezük! Meddig feszítik a húrt? Bevezették a tizenkét órás munkaidőt, s ha nem üvölt valaki a kórusukkal, már gyanús. S ha gyanús, jaj neki.

BOLSEVIK Parasztredeket alakítottak! Azt várjuk valóban, mikor fognak lőni is ránk? És földet akarnak osztani, és már az antant is tárgyalófél! Káoszt akarnak és valóságos ellenforradalmat, hogy tort ülhessenek a diktatúra felett.

SZOCIÁLDEMOKRÁCIA A bolsevizmus eltakarja szörnyű arcát! Mosná kezét a tisztogatás után, és tiszteletreméltó tárgyalásra siet elénk. De feledhetjük-e véres törvényeit? A nem kétkezi munkásokról? A földről? Ki csodálkozik, ha félrelökjük a kinyújtott kezét?

BOLSEVIK A törvény mindarra szól, kik semmit se tettek a szabadságért vagy elsápadtak a hallatán. Túl sokáig próbáltunk az értelmükre hatni, csesszétek meg. Ideje volt, hogy az elnyomók feje úgy hulljon, mint ősszel az érett alma. Végét vetettük az enyhéségnek valóban, nem

lett már elég, ha valaki hűséget tett a forradalom mellett. Ez a mi tisztaságunk.

SZOCIÁLDEMOKRÁCIA Csapdába estünk! Feltámadt hamvából a zsarnokság. A népbiztosok a csavargók és a szájhősök kegyét keresik. Nem engedhetjük szabadon a terrort!

BOLSEVIK Mi az oka annak, hogy a nép boldogsága csak álom?

MÁSIK SZOCIÁLDEMOKRÁCIA Kalandorok kezébe került a forradalom. Akiknek szükségük van arra, hogy megmotozhassák magukat, mielőtt Moszkvába repülnek. Avagy ne mutassak ujjai az akarnokra?

KUN Ötszázak Tanácsa! A forradalom legnemesebb és legtisztább fiainak gyűlése! Aki azon van, hogy megalázza és megbénítsa őket, akik éberren öröködnék a vörös hadjárat tisztaságán, a haza ellensége és áruló! Akár e teremben van, akár kívül. Van ilyen terv az ötszázak megalázására, még olyan körökben is, ahol hazafiságnak kellene uralkodnia, olyan körökben, melyek jogot formálnak mindannyiunk túllicitálására! Nem tehetem meg azonban, hogy néven nevezsem gyanúnk áldozatát, a bolsevik önuralom kötelez. A borotva élén lépkedünk. Minden sötét árnyék, ami az ötszázak és a népbiztosok közé vegyül, az árulók öröme.

BOLSEVIK Halál az intrikusokra!

SZAMUELY Keselyűk.

KUN Szükségünk van arra, hogy kiássuk a forradalom medrét, hogy irány mutassunk híveinknek. Avagy bennünk is az örült Lukásich vére folyik? Igen szép lenne, ha az ötszázak emelnék magasra az igazság szent szobrát a hatalom előtt, de még szebb lenne, ha vezetnék a vak hatalom kezét. A népbiztosok segítséget kérnek.

HANG Szétszórtatok minket!

KUN A szavatok erkölcsi fegyver.

HANGOK Féket kell vetnünk a népbiztosoknak. Forradalmi törvényeket! És Szamuely?

SZAMUELY Meghallgattam a nép küldötteit. Hallgattam eddig, hiszen ki vonná kétségbe, hogy a nép szava - törvény? És van-e gyermeki elme, amely ne látná akár a napvilágnál, hogy az ötszázak a nép lüktető szíve. A szív a boncasztalon, súlyos kórokkal bomlottan dobog, orvosára vár.

HANGOK Kétségbe vonja a nép hatalmát! Hiéna! Hagyd beszélni!

SZAMUELY Ti, nincstelenek vagytok a föld hatalmasságai, súlyos felelősség a vállatokon. Aki gyenge, aki nem bírja, még meghátrálhat. A teendő világos. A szív beteg, a test beteg. A forradalmat azok hasznára kell fordítani, akik támogatják, és azok romlására, akik harcolnak ellene.

HANG Nevezd meg az ellenségeinket!

SZAMUELY A teendő: fel kell vázolniunk egy új forradalom programját. Keljünk fel azok ellen, akik máig nevetnek rajtunk, és a lábukat törlik belénk. Vagy volnának olyan vádaskodók, akik azt merészelnék mondani, hogy ellankadt a forradalom? Megállhatunk-e ezen a ponton? Olyan pirulához kell nyúlnunk, amely torkán akad az ellenségeinknek, és zöldre válik az arcuk. Vörös terrort kérek tőletek.

KUN Gyászos kísérlet tisztításba fogni ott, ahol csak tisztát találunk. Nem a gyanúsaktól kell óvakodnunk, hanem a becsvágyóktól, akik a forradalom pajzsával törtetnek előre. Ők fogták be a hazafiak száját a tanácsokban, ők a mi igazi ellenségeink, néven fogom nevezni őket, két hónapja türtőztetem magam. Semmi kétség, létezik egy szörnyű klikk, amely a nép jogainak megsemmisítésére tör.

HANGOK Kiről beszélsz? Beszélj, melletted állunk. Nevezd meg, már halott!

SZAMUELY Hiú ábrándokat kerget, aki azt szeretné, hogy jóllakják a farkas, és éljen a nyúl is, és meg szeretné menteni a gonosztevőket, akik összeesküdtek a szabadság ellen, Kun elvtárs. Októberben másképp cselekedtek a forradalmárok. Gyászfátyolt a szabadság szobrára, avagy jelentsünk be új felkelést.

KUN Hátrább ezzel az agárral, a nép már két szent felkelést hajtott végre, s most északon ontja véré a köz javára. Még talpon vagyunk. Térjen vissza, Szamuely elvtárs, front mögötti bizottságaihoz északra, üdvös munkával nyerje meg a nép szívét, ne szép szavakkal. Vagy talán pap lesz belőle, ha győz a revolúció?

HANGOK Mit értsünk, felkelésen? Pusztába kiáltott szó! Tartsunk vele! Emlékezz a monitorokra! Nem kelthetünk gyanakvást a hadsereg ellen!

KUN Szavazzuk meg a jelképes felkelést. Továbbá indítsunk vizsgálatot mindazok ellen, akik megosztást akarnak szítani a sorainkban.

ÖTSZÁZAK Elfogadjuk! Megsértették a jogainkat! Kudarc, kudarc! Elég a határozatokból!

SZAMUELY Még nem dőlt el semmi sem.

HANGOK Felkelést! Felkelést! Le a szélsőségekkel! Vesszen a terror! Felkelést!

POGÁNY Láz, láz! Itt az írás, olvassátok. Mintha lázas volnék, nagybeteg. Zúg a fejem, kihúzzák-e?

KATONA Sápadt vagy.

POGÁNY A forradalom Thermidor előtt áll. Egyetlen szavunkat sem fogják elhinni soha. Thermidor, Thermidor, ki lesz a tábornokod? Hallod-e, pajtás, a frontra megyek!

KATONA Mégy, mert küldenek.

POGÁNY Adj egy történetet, hadd játsszam rulettet. Becsületes akarok maradni, esélyt adok, hogy épségben öszüljön meg a halántékom.

KATONA Csett-csatt, nem mond mást a revolvered.

POGÁNY Csett-csatt, csett-csatt, a becsületnek így vége lett. Add a csizmám!

LANDLER Elkalandozott a tekintete, tábornok úr. A katonáit nézi? Hogy menetelnek, a mi győztes erőink. Maholnap elérik a lengyel határt. Mennyi van még hátra ebből a háborúból?

STROMFELD Több mint bármelyikük gondolná. Persze maga nagyon harcias. Landler, tudom, mit gondol. Maguk kommunisták nem ismerik a fáradtságot.

LANDLER És maga?

STROMFELD Nekem ez a mesterségem.

LANDLER Hallja a cseh ágyúkat? A mi utcáinkon még mezítláb futkároznak, és korog a gyomruk, lakassuk jól őket győzelmi hírekkel, minden ebédre egy város... Éltetni fognak mint a haza megmentőit, holott nem lesz mit enniük.

STROMFELD Rám nem illik a jakobinussipka, köszönöm. A maga cseh ágyúi... Azok odaát nem lőnek rosszul... nem egy tanítványom volt a Ludovikán. Felelek értük.

LANDLER A vörös sipka csak csörög sokak fején. De akárhogy is, a maga tisztjei csak az orruk elé tett zsebkendővel közlekednek a komisszárok között. Fehérgondolkodás! Laokoón, fojtogat a vörös kígyód.

STROMFELD Maguk tegeződnek a közkatonákkal. Vörösök, hogy várták magukat. Én ismerem a háborúm végét.

LANDLER És hol a vége?

STROMFELD Maguk olyanok, mint a gyermekek, hadosztályparancsnok úr.

LANDLER Nekünk nem lesz rossz az emlékezőtehetségünk. Mindenkinek az ő érdemei szerint. Élő szentekre van szükségünk... és egypár halottra. Mennyi győzelem! És ez itt nem képzelet, hanem valóság. Mondja, maga nem szokott álmodni?

STROMFELD Nem minden tetszik nekem, amit maguk csinálnak... nem minden, ezt tudnia kell...

LANDLER Akkor meneküljön.

JULI Hét kislány, hét szép kislány sétált az erdőnek szélébe, hét kislány nem ér az erdőnek végibe. Jaj nekem, hol a szép hangom! Micsoda emlékeim vannak! Jobb már csak odakívül nekem... Vörös bársonyt látok, és vörös a selyem, vörös harangok zúgnak. Krisztusom, de kell hánynom. Szűz Mária, édes Isten! Ne hagyj magamra!

(Munkástanács)

MUNKÁS

Átengedtük a kormánybiztosoknak a dicsőséget, hogy a hazát megmentsek. Ám ők késlekednek evvel, még nem gurították a föld királyainak fejét a nép lába elé. Szükséges lesz talán, hogy elszánjuk magunkat arra, hogy megmentsek a forradalmat. Ki kell szabnunk a nép türelmének utolsó terminusát!

LANDLER (KUN)

Három forradalomra volt szükség, hogy a hazát megmentsek. Az első a királyságot söpörte el, a második a gyávák és álszentek köztársaságát, a harmadiknak az anarchiát kell levernie! Én ennek a harmadiknak szentelem mindem erőm tavasz óta, ettől remélem, hogy helyreállítja a nép kormányának tekintélyét...

MUNKÁS.

A nép ellenségei elég vakmerőek ahhoz, hogy nyílt szavakkal tegyék kockára az életüket. Vagy félreérthetjük talán Landler elvtárs szavait?

MÁSIK MUNKÁS

Vasas voltál, Landler! Emlékezz, velünk vagy!

LANDLER (KUN)

A káosz bemocskolja és megöli a forradalmat. A forradalom pedig ma a haza védelmét jelenti. Nem lesz breszti béke!

HANG

Erdély nem eladó!

LANDLER (KUN)

A felfordulás hívei útjában állnak ennek...

HANGOK

Álszent! Hazudik! Hagyd beszélni.

LANDLER (KUN)

Azt gondoltam, amikor a kormány tagja lettem, hogy erőszakra és felkelésre nincs többé szükség ott, ahol nincs többé zsarnokság. A lázadásoknak meg kell szünniük.

HANG

A gyomrom lázadozik...

LANDLER (KUN)

Azt gondoltam, hogy csak a rend állíthatja helyre a hazát, és hogy a rend a forradalom törvényeinek tiszteletéből áll. Ezért azt is gondoltam, hogy a rend a forradalom valódi arca. Ezért gondolom tehát, hogy a népnek a bujtogatók az igazi ellenségei, az új földtörvény hívei, a zendülés prédikátorai, akiknek szorosak a forradalom kötelékei, és rágalmakkal uszítanak. Ki kell ragadnunk a köztársaságot a túlzott befolyásuk zsarnokságából. Mentsétek meg a népbiztosokat, és ők megmentenek titeket.

MUNKÁS

Az utca még kevesli a szabadságot.

LANDLER (KUN)

Ne alázzátok meg az alkotmány törvényeit, és vessétek eszetekbe végre, hogy akik a tulajdont egyenlővé akarják tenni, patikamérlegen árusítják ki a forradalmat, hiszen ők azt hiszik, az erények is egyenlőek, amelyekkel a nép javára tettek. Akadályozzátok meg a szájhősök forradalmát, és a jövő a kezetekben lesz...

HANGOK

Az ellenség halott! Nincs sehol. Tisztogatást a népbiztosok között! És a községi tanácsokban.

- LANDLER Alja népség, nem szeretitek a hazát.
- MUNKÁS Igazságot, testvérek. Az utca népét gyalázzák.
- MUNKÁS A vérünket adjuk, mint a legszentebb hazafias ajándékot.
- MUNKÁS Mikor a munkások hadserege Kassára vonult, az egyik kapun olyasmit láttak felszegezve, mint egy nagy denevér, egy vöröskatona volt, akit felszegeztek oda, borzasztóan küzdött a halállal, és nem tudott meghalni.
- FEGYVERES MUNKÁS Ki kezdte a barbárságokat, már nem tudni. Elvadult tervek születtek. Mi magunk talán... Pusztítsuk el Csehszlovákiát, háborút viselt a szabadság ellen - nincs többé Csehszlovákia.
- FEGYVERESEK A Felvidék lüktető nyitott seb. Fenyeged a tábormokok árulása. Bosszuljuk meg magunkat!
- HANGOK Rendeljétek el, hogy a vagyonosok ne gátolhassák a szabadságot. Rendeljétek el a volt tulajdonosok büntetését. Dögöljenek meg. A vérünkre sóvárognak. Dögöljenek meg!
- LANDLER Ez volt az egyetlen kiút, hogy benneteket boldoggá tegyünk? A haza szégyell benneteket.
- HANGOK Mi vagyunk a haza.
- MUNKÁS (POGÁNY) A forradalom ellenségei azok, akik akadályozzák a nép hatalmát. Ez bűn, ezért halál jár. Hozzunk ítéleteket, amelyeket az igazság és a hazaszeretet világít meg. A forradalom nem vezethető jogász-kodással, a zsarnokság fenyeget, és a szabadság beszédek tart. A haza ellenségeinek büntetésére szabott határidő csak annyi lesz, ami felderítésükig eltelik. Vagy várjuk meg inkább, míg ünnepélyt csinálnak a kivégzésünkből, és az utcákon, ahol visznek majd, az ablakokat mesés áron adják bérbe, ahol szőke hölgyek ülnek majd báli ruhában?
- MUNKÁS (VÁGÓ) A gazdagok azok, akik öt esztendeje élvezik a háború és a forradalmak előnyeit, a kereskedők és a házmester-arisztokraták, akik borzalmasabbak, mint a nemesség arisztokráciája, a vérünket isszák, a húsunkat eszik, ideje, hogy véget érjen a hadjárat, amelyet az önzés folytat a legmunkásabb osztály ellen. Az élelmiszerárak fölött is rendelkezünk kell, akár a hadsereg felett. Hát vajon a gazemberek tulajdona szentebb, mint az emberi élet?
- VÖRÖSTISZT Külföld ügynöke! Uszító! Fanatikus bolond, zavart szítasz.

MUNKÁS (VÁGÓ)

Le a forradalom valamennyi ellenségével, fent és lent! A nemzet fegyverben áll, az legyen az intő szó. Vagy magunknak kell feláldoznunk az ellenségeinket az erkölcs és a közjó oltárán? A bukott rendszer hullájából ijesztő férgek bújtak elő, akik meg akarják hosszabbítani a szenvedéseinket. Tehetetlenséggel vádolom a Népbiztosok Tanácsát! A forradalom fáklyája a forradalom kerékkötőjévé lett. Nem jelenti-e ez a forradalom bukását? És hol vannak az új törvényeitek? Az igazság törvényei, amit ígértetek? Hol vannak a törvényeitek?

KATONA

És hogy égtek a falvak, amerre jártunk! Vörös volt a patak, mint mi magunk akár. Égett minden kastély, és emberek vállig földbe ásva, kifűl a hangom, hogy mindet felsoroljam, s a kutyák, ha eloldtuk a láncról, reszketeg kezek nem írják le soha. Fattyúgrófok, atyák rüfkéi szalmacsizmába, benzinköpenybe, éneklő fáklya, cselédöröm. Felhők úsztak a vérvőz menny alatt, madárrajokkal keverten, s alattuk a síríg hű sereg. Minden szó kevés! Tüzes parádé! Nekifogok, s elhallgatok újra, hogy felsoroljam. Bánja, ki nem volt velünk, derék legény! Dús sírban rohad püspök s báró, bőrén vitte el ostorunk nyomát, hisz nagy érdem hinni a csodának, mint ájtatos anyó a templomi setétbe, de még szebb, ha hallod, hogy rí a nagyúr, mint csapdafogta róka, ha belét hasítja az acél. Ilyen húsból falni be, ki tudja, hogy bűn-e tényleg! Papok meséje! Ha párázó lovon gázolod esküdt ellenségedet, de szép! Férfimulatság, akár a test szerelme. Vörös lovasság! Áldás kíséri! S felhőben seprűnyél-lovagok hada. S az édes csitrihús, mit nyeregben viszünk messze el. Türelmet adj, ég, hogy mindet elbeszéljem! Mit tettek az éhesből lett hűségesek! Sírás és gyászos nyomor mélyén gondolva ránk, üdv nekünk és tisztelet! Emlékezz a jótevődre, ember!

Vége